

KAMU YÖNETİMİ VE REFORM
Prof. Dr. Birgül A. GÜLER

Dersin konumu: Ders, Kamu Yönetimi – Yönetim Bilimleri yüksek lisans ikinci dönem programında üç saat kredilidir. Aynı ders, akademik yılın ilk döneminde TODAİE-KYYLP içinde verilmektedir. Dersin amaca uygun biçimde yürütülmesi bakımından, ilk dönemde açılan Kamu Yönetimi Disiplini Sorunları adlı dersin izlenmiş olmasında yarar vardır. Bu mümkün olmadığında, öğrencilerin disipline ilişkin genel okumaları tamamlamaları istenmektedir.¹

Dersin konusu: Bir disiplin olarak kamu yönetimi, çağdaş toplumlarda merkezleşmiş ulus-devlet yapısına ait yönetim olgusunu inceler. Disiplinin tanımı gereğince, olgunun değişimi, kapitalist devletin ortaya çıkışından itibaren, Avrupa tarihi ile kabaca 16. yüzyıldan günümüze uzanan tarih dilimiyle sınırlandırılmaktadır. Tarihsel olarak konu, bürokrasinin ortaya çıkışı, kurumlaşması, sergilediği değişiklikler olarak özetlenebilir. Bürokrasinin hem ortaya çıkış hem değişme süreci, genel olarak “reform” adı verilen siyasal müdahalelerle gerçekleşmiştir. Dersin değişmeyi izleme ve incelemede kullandığı araç, reform olgusudur.

Dersin kapsamı: Kamu yönetiminde reform olgusu, coğrafi sınırlama bakımından, Türkiye temelinde incelenmektedir. Disiplinin çalışma alanı göz önünde bulundurulduğunda, zaman sınırlamasının 18. yüzyıl ikinci yarısından başlayarak diye belirlenmesi gerekir. Osmanlı tarihinde Fransız Devrimi yıllarına denk düşen ve III. Selim ile başlatılabilecek olan irdeleme süresi, Osmanlı dönemi boyunca “ıslahat”, Cumhuriyet’in ilk dönemlerinde “inkılap”, 1945 – 1980 arasında “idari reform”, 1980’den günümüze “yapısal reform” terimleriyle kodlanarak farklı dönemlere ayrılabilir. Dersin odaklandığı dönem “yapısal reform dönemi”dir; ancak, bu dönemin özgün yönlerini görebilmek amacıyla sınırlı olmak üzere, “idari reform dönemi” de çalışma kapsamına alınmaktadır.

Çalışma Yöntemi: Üç grup çalışma malzemesinden söz edilebilir:

---

¹ Tamamlayıcı okuma için, ilgili dersin okuma listesi kullanılabilir. Temel olarak şu kaynakların okunması yararlı olur: K. Fişek, Yönetim, AÜ SBF Yayını, 1981; B. A. Güler, "Nesnesini Arayan Disiplin: Kamu Yönetimi" Amme İdaresi Dergisi, 27/ 4 Aralık 1994, s.3-19; Cahit Emre, "Yönetim Bilimi", Cumhuriyet Döneminde Türkiye'de Bilim -Sosyal Bilimler, TÜBA 1998, s.35.54; Yılmaz Üstüner, "Kamu Yönetimi Disiplininde Kimlik Sorunsalı", Kamu Yönetimi Disiplini Sempozyumu Bildiriler, C.I ve C.II, TODAİE, Ankara 1994, s.59-69; Yılmaz Üstüner, "Kamu Yönetimi Kuramı ve Kamu İşletmeciliği Okulu", Amme İdaresi Dergisi, C.33, Eylül 2000, s.15-31; B.A. Güler, "Yönetişim: Tüm İktidar Sermayeye", Praksis, Kış-Bahar 2003, Sayı 9, 93-116; Selime Güzelsarı, Kamu Yönetimi Disiplininde Yeni Kamu İşletmeciliği ve Yönetişim Yaklaşımları, A.Ü. SBF-GETA Tartışma Metinleri, Mart 2004.

Birincisi, *Yeni Sağ ve Devletin Değişimi: Yapısal Uyarılama Politikaları* adlı kitap temel çalışma aracı olarak kullanılmaktadır.

İkincisi, *reform kavramı* üzerine yazılmış ve değişik ülkeler ve farklı reform dönemlerini incelemeye odaklanmış yapıtlar, dersin temel kavramsal malzemeleridir.

Üçüncüsü, *uyarlama reformlarının kurucu metinleri* Dünya Bankası ile yapılan anlaşmalar, Uluslararası Para Fonu'na verilen niyet mektupları, Avrupa Birliği Katılım Ortaklığı Belgesi, ilerleme raporları ve OECD raporlarıdır. Derslikte sürdürülen çalışmaların bir bölümü, bu metinlerin teknik incelemesine dönük olarak yürütülmektedir.

Her öğrenci, temel ve gerekli araçları kullanmayı öğrendikten sonra, çalışmalarını ödev hazırlığı üzerinde yoğunlaştırmaktadır. Öğrenciler, 1980'den günümüze, Türk kamu yönetimi sisteminde gerçekleştirilen uyarılama reformlarını, seçecekleri belli bir sektör yönetimi örneği üzerinde hazırladığı bir ödevle incelemektedir. Ödevler sınıfta sunularak tartışılmakta, dönem sonunda yazılı olarak teslim edilmektedir. Öğrenci ödevleri birleştirilerek kitap-benzeri bir formda çoğaltılmakta, ilgi gösterebilecek her kesimin yararlanmasına açılmaktadır.

Ödevler, öğrencinin ilgi alanına göre değişebilmekle birlikte, çalışma konusunun seçimini kolaylaştırmak üzere, öğrenciye bazı seçenekler sunulmaktadır. Tümünde ortak esasın 1980 sonrasında değişme sürecinin incelenmesi olmak üzere;

- *Tarihsel reform tipleri karşılaştırması*: Nizam-Cedid; Vakayı Hayriyye; Tanzimatı Hayriyye; Islahat reformu; I. Meşrutiyet reformu; II. Meşrutiyet reformu; Cumhuriyet inkılapları; idari reform; yapısal uyarılama reformu.
- *Sektörel inceleme*: eğitim yönetimi, sağlık yönetimi, tarım yönetimi, enerji yönetimi, ulaştırma yönetimi, vb; bu kapsamda belirlenecek bir sektör inkılap – idare reform – yapısal uyarılama tipleri bakımından karşılaştırmalı olarak da yapılabilir.
- *Yönetimsel süreç bakımından inceleme*: YUR tipi: personel yönetimi, bütçe sistemi, üstkurullaşma, çalışma usulleri, denetleme sistemi, planlama sistemi, ihale sistemi, etik, vb;
- *Siyasal süreç bakımından inceleme*: YUR tipi: özelleştirme, yerelleşme, bölgeselleşme, regülasyon – deregülasyon, liberalizasyon, vb. süreç ve sistemler.

Değerlendirme: Dönem sonu değerlendirmesi, derse devam ve katılım; ödev sunumu; yazılı rapor üzerinden yapılmaktadır. İlk iki ölçüt ara dönem değerlendirmesi, sonuncusu dönem sonu değerlendirmesi notuna esas tutulmaktadır.

ÇALIŞMA METİNLERİ:

Appelbaum, Richard P., *Toplumsal Değişim Kuramları*, (Çeviren:Türker Alkan), 1987.

Kongar, Emre, *Toplumsal Değişme Kuramları ve Türkiye Gerçeği*, Remzi Kitabevi, (7.basım) İstanbul 1999.

Sağlam, Mehmet, *Örgütsel Değişme*, TODAİE Yayını, Ankara 1978.

Güler, Birgül A., *Yeni Sağ ve Devletin Değişimi: Yapısal Uyarılama Politikaları*, İmge Yayınları, Ankara 2005.

Bayramoğlu, Sonay, *Yönetişim Zihniyeti*, İletişim Yayınları, İstanbul 2005.

Güler, Birgül A., *Devlette Reform Yazıları*, Paragraf-Yayınları, Ankara 2005.

Ataay, Faruk, *Kamu Reformu İncelemeleri*, ATO Yayını, Ankara 2005.

Reform, İslahat, İnkılap, İdari Reform, Uyarılama kavramları üzerinden ulaşılabilecek kitap ve makaleler.

İnternet kaynakları:

[Kamu Yönetiminde Değişme Nasıl Çalışılabilir? \(10 Mart 2004\)](#)

[Reformlar Beyaz Devrimler Kırmızı mı? \(22 Ekim 2005\)](#)

[Avrupa Birliği ve Kamu Reformları \(25 Kasım 2004\)](#)

[Reformlar Şeması: Yapı Nedir? Öngörülen Nedir? \(25 Şubat 2004\)](#)

İnceleme metinleri:

- IMF Niyet Mektupları.
- Dünya Bankası – Türkiye ikraz anlaşmaları, SAL ve CAS sistemi metinleri.
- Avrupa Birliği –Türkiye için Katılım Ortaklığı Belgesi, Türkiye İlerleme Raporları, Ulusal Program.
- OECD düzenleyici reform raporları.
- Dünya Ticaret Örgütü – Genel Hizmetler Ticareti Anlaşması (GATS) ve Türkiye Taahhüt Listesi

Konu Başlıkları:

Reform Nedir?

[Çalışma notları; –Sözlük maddesi yazma çalışması]

Reform Yöntemleri: İR—YUR

YUR Süreçleri: Özelleştirme, Sivilleştirme, Yerelleştirme

Belge İnceleme:

IMF Niyet Mektupları

Dünya Bankası Kredileri

AB KOB ve İlerleme Raporları

DTÖ ve GATS

Planlama Reformu

Denetleme Reformu

Ödev Sunuşları